

DIVERSITATEA CA FUNDAMENT AL DEMOCRAȚIEI

Buletin informativ al Agenției Relații Interetnice
dedicat Zilei drepturilor persoanelor aparținând minorităților naționale,
etnice, lingvistice și religioase (18 Decembrie)

La 18 decembrie 1992, Organizația Națiunilor Unite a adoptat Declarația privind drepturile persoanelor aparținând minorităților naționale, etnice, lingvistice și religioase. Documentul a consfințit, la nivel internațional, recunoașterea diversității ca valoare esențială a societăților democratice. Această zi reprezintă un prilej de reflecție asupra importanței respectului, dialogului și incluziunii, ca elemente-cheie ale coeziunii sociale.

Declarația ONU din 1992 a fixat un principiu simplu, dar greu de pus în practică: diversitatea nu trebuie tolerată, ci recunoscută și protejată ca o valoare. De aici începe și sensul muncii zilnice în domeniul relațiilor interetnice.

Pentru Agenția Relații Interetnice, această zi se leagă direct de realitatea din Republica Moldova. Diversitatea etnică, lingvistică și religioasă nu este un concept abstract, ci viața de zi cu zi a comunităților etnice din țară. De aceea, respectul, dialogul și incluziunea nu rămân doar principii declarate, ci se transformă în politici, programe și intervenții concrete menite să mențină coeziunea socială.

Angajamente europene și cadrul strategic

În anul 2025, activitatea Agenției Relații Interetnice s-a desfășurat în strânsă legătură cu procesul de integrare europeană. Protecția minorităților naționale rămâne un pilon esențial al acestui parcurs, reflectat

atât în dialogul cu instituțiile europene, cât și în armonizarea politicilor publice naționale cu standardele internaționale.

Astfel, un moment important l-au constituit sesiunile de consultări privind ratificarea Cartei Europene a Limbilor Regionale sau Minoritare, având drept obiectiv identificarea modalităților concrete de avansare a procesului de ratificare, în contextul angajamentelor europene ale Republicii Moldova.

Pe plan internațional, Agenția Relații Interetnice a participat la sesiuni și foruri europene dedicate egalității, protecției minorităților și combaterii discriminării, inclusiv la evenimente axate pe evaluarea politicilor de incluziune a comunităților rome.

Participare reală și mecanisme instituționale

Anul 2025 a marcat o tranziție importantă de la dialog consultativ la implicare directă a comunităților etnice în procesul decizional. Proiectul "MINOR+" o Platformă pentru Participare Interetnică și Implicare Consultativă, realizat de Centrul de Inițiative Civice pentru Minoritățile Naționale, în parteneriat cu Agenția Relații Interetnice, a intrat într-o etapă activă de implementare. Proiectul prevede formarea specialiștilor în domeniul relațiilor interetnice în 10 raioane, instituirea Consiliilor Consultative ale minorităților etnice la nivel local și elaborarea Planurilor de consolidare a relațiilor interetnice

pentru perioada 2027–2030, în conformitate cu recomandările Consiliului European, Comisiei Europene și Comitetului ONU pentru Eliminarea Discriminării Rasiale.

Complementar, în cadrul inițiativei „Increasing the level of political and civic participation among ethnic, national, and linguistic minorities in the Republic of Moldova”, au fost organizate mese rotunde la Chișinău, Drochia și Comrat. Acestea au reunit lideri ai organizațiilor etnoculturale, reprezentanți ai societății civile și factori de decizie, fiind elaborate propuneri concrete pentru consolidarea reprezentării și coeziunii interetnice.

Incluziunea romilor: politici, dialog și impact direct

Incluziunea comunității rome a reprezentat una dintre direcțiile prioritare ale activității Agenției Relații Interetnice în 2025. Un eveniment de referință a fost organizarea Forumului Internațional „Cooperarea regională pentru incluziunea romilor: de la politici la acțiune”, desfășurat pe parcursul a două zile, cu participarea Președintei Republicii Moldova, Maia Sandu.

În cadrul forumului au fost identificate soluții concrete pentru incluziunea romilor și pentru consolidarea unei Moldove incluzive și echitabile, accentuând accesul egal la oportunități pentru toți cetățenii, indiferent de etnie.

La nivel național, Agenția a instituit Grupul Operațional pentru Romi, coordonat sub egida sa, pentru a răspunde vulnerabilităților specifice ale comunităților rome și ale refugiaților romi. În paralel, au fost organizate programe de formare pentru mediatori comunitari romi, axate pe prevenirea și combaterea discriminării.

Un impact direct și măsurabil l-a avut Programul național de burse de merit pentru tinerii romi. În anul de studii 2025-2026, 113 elevi și studenți de etnie romă beneficiază de burse, numărul acestora fiind în creștere constantă în ultimii ani.

Un pilon important al activității Agenției a fost consolidarea memoriei istorice și promovarea culturii toleranței. În acest sens, alături de parteneri - Comunitatea Evreiască, Agudat Israel în Moldova și Comunitatea Romă - au fost organizate evenimente semnificative și acțiuni educaționale dedicate memoriei Holocaustului, desfășurate atât în municipiul Chișinău, cât și în teritoriu.

Coeziune socială la nivel local: Programul MOSAIC

Un rol important în consolidarea dialogului intercultural l-a avut Programul Național MOSAIC – *Multietnicitatea și Organizarea Socială în Armonie prin Interacțiuni Comunitare*. Programul a implicat 16 localități din Republica Moldova și a facilitat parteneriate între autoritățile publice locale și comunitățile etnice.

Activitățile s-au desfășurat sub forma vizitelor intercomunitare, atelierelor practice, schimbului de experiență și evenimentelor culturale, contribuind la apropierea comunităților și la promovarea cooperării la nivel local.

De asemenea, ARI a lansat un scurt ghid practic, care vorbește clar și direct despre cum poate fi abordată diversitatea în mod echilibrat și constructiv; Albumul "Dialog între comunități", o mărturie vie a eforturilor depuse de instituție pentru a transforma mozaicul etnic și cultural al Republicii Moldova într-o resursă pentru dezvoltare durabilă și coeziune socială; dar și un șir de materiale informative despre drepturile minorităților etnice, integrare europeană, Convenția-cadru pentru protecția minorităților naționale, Convenția internațională cu privire la eliminarea tuturor formelor de discriminare rasială (ONU), acestea fiind distribuite minorităților etnice.

Cooperare, cultură și societate civilă

În sprijinul organizațiilor etnoculturale, Agenția Relații Interetnice a lansat în 2025 un program de instruire în scrierea proiectelor, în urma căruia cinci organizații au implementat inițiative comunitare. Acest program reprezintă o oportunitate valoroasă pentru organizațiile etnoculturale de a dezvolta inițiative menite să sprijine diversitatea culturală și armonia interetnică din Republica Moldova.

Dimensiunea cooperării internaționale a fost consolidată prin parteneriatul cu Departamentul pentru Relații Interetnice al Guvernului României, materializat prin semnarea unui memorandum de colaborare și definirea unui plan comun de acțiuni pentru anul 2026, care include activități de formare, consultări tematice și proiecte destinate consolidării dialogului interetnic și sprijinirii comunităților minoritare din ambele state.

Este un pas concret în consolidarea cooperării interinstituționale dintre cele două state și în dezvoltarea unui cadru comun de bune practici pentru promovarea unei societăți incluzive și democratice.

Promovarea diversității culturale s-a reflectat prin organizarea Festivalului Etniilor, precum și a unui șir de evenimente în incinta Casei Naționalităților, dar și susținerea multor evenimente dedicate păstrării identității și păstrarea patrimoniului minorităților etnice.

AGENȚIA
RELAȚII
INTERETNICE